

FAKTY I ŹRÓDŁA

Przewlekłość legalizacji pobytu w Polsce

Stan na 18 sierpnia 2026 r. · wersja 3.3 · glos-migranta.eu

Materiał do swobodnego wykorzystania: plakaty, posty, rozmowy z mediami. Każda sekcja kończy się źródłami publicznymi. Wersje językowe: PL / EN / RU / UA / BY.

Pięć liczb, jeśli nie czytasz dalej

Termin ustawowy na decyzję pobytową	60 dni
Średni czas postępowania	341 dni
Sprawy czekające na decyzje wojewodów	463 487
Ile razy przedłużono „tymczasowe” zawieszenie terminów	5
Nowe etaty w wydziałach spraw cudzoziemców od 2021 r.	0

Spis treści

1. Terminy ustawowe kontra rzeczywistość
2. Art. 100d — co naprawdę robi i jak go przedłużano
3. Sądy odmawiają stosowania tego przepisu — a rząd i tak go przedłużył
4. Państwo samo to przyznaje — dokument po dokumencie
5. Dlaczego tak jest: etatów nie dano, pieniądze poszły w systemy
6. Banki — tarcza prawna dla czekających
7. Granice: lata czekania to rozdzielone rodziny
8. Gospodarka i nauka: czekający to podatnicy i badacze
9. Równość wobec prawa: paszport, województwo, pochodzenie
10. Bezpieczeństwo: fakty zamiast strachów
11. Uwaga — częste błędy w obiegu

Słowniczek skrótów · Jak samodzielnie sprawdzić te źródła

1. Terminy ustawowe kontra rzeczywistość

Żadne województwo nie mieści się w terminie ustawowym — nawet najszybsze przekracza go czterokrotnie.

Ustawa daje wojewodzie 60 dni na decyzję o pobyt czasowy (art. 112a ust. 1 ustawy o cudzoziemcach), a prawo UE — 90 dni na Niebieską Kartę UE (art. 11 dyrektywy 2021/1883). Tymczasem według danych samego MSWiA średnie postępowanie o pobyt czasowy i pracę trwa **341 dni**, a w toku pozostaje **463 487 spraw** — w samej tej jednej kategorii.

Średni czas według województw

Województwo	Dni
śląskie	658
pomorskie	598
mazowieckie	394
łódzkie	386
wielkopolskie	339
świętokrzyskie	325
małopolskie	242

Rozkład 26 877 decyzji Mazowieckiego UW: **3% trwało ponad 24 miesiące (738 spraw)**, 9% — 18–24 miesiące, 29% — 12–18 miesięcy.

I nie jest to czas „po stronie wnioskodawców”: NIK wykazała samej bezczynności urzędów **92-779 dni**, w tym **15-448 dni zanim ktokolwiek wykonał pierwszą czynność** w sprawie.

Źródła: MSWiA, odpowiedzi na interpelacje poselskie nr 12584 (stan na 13.10.2025) i nr 18089 (stan na 6.07.2026), sejm.gov.pl · NIK, kontrola P/23/069.

2. Art. 100d — co naprawdę robi i jak go przedłużano

Państwo nie zawiesiło kolejek — zawiesiło odpowiedzialność za nie. Ustawą zalegalizowało własną beczynność.

Art. 100d ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy nie „zakazuje” składania ponagleń i skarg — czyni je **bezskutecznymi**:

- bieg terminów na ich załatwienie „nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu” (ust. 1);
- przepisy o beczynności organu są wyłączone (ust. 3 pkt 1) — łącznie z art. 36 KPA, czyli urząd nie musi nawet zawiadomić, że sprawy nie załatwi w terminie;
- sądom nie wolno wymierzyć grzywny milczącemu urzędowi (ust. 3 pkt 2);
- opóźnienie „nie może być podstawą wywodzenia środków prawnych” (ust. 4).

Zakres: pobyt czasowy, stały i rezydent UE u wojewody — **każdego cudzoziemca, nie tylko obywateli Ukrainy**. Nie obejmuje obywatelstwa (potwierdził RPO, wystąpienie XI.541.119.2025 z 24.10.2025).

Kalendarium „tymczasowości”

Zawieszenie działa nieprzerwanie od 1.01.2023 i było przedłużane **pięć razy**, z reguły tuż przed końcem — dwa ostatnie przedłużenia na 1 dzień i 8 dni przed upływem terminu.

Przedłużenie do	Akt
24.08.2023	Dz.U. 2023 poz. 185 (z mocą wsteczną)
4.03.2024	Dz.U. 2023 poz. 1088
30.06.2024	Dz.U. 2024 poz. 232
30.09.2025	Dz.U. 2024 poz. 854
4.03.2026	Dz.U. 2025 poz. 1301
4.03.2027	Dz.U. 2026 poz. 203

Rok po roku ta sama „nadzwyczajność” — czwarty rok z rządu, a ostatnie przedłużenie sięga już piątego.

Źródła: api.sejm.gov.pl/eli/acts/DU/2025/337/text.pdf (s. 99–100) · kolejne Dz.U. jak w tabeli (api.sejm.gov.pl/eli/).

3. Sądy odmawiają stosowania tego przepisu — a rząd i tak go przedłużył

Ministerstwo pisemnie przyznaje, że utrzymuje przepis, którego własne sądy nie będą stosować.

NSA

Wyrok **II OSK 2921/24** (19.05.2025): Naczelny Sąd Administracyjny uznał art. 100d (w zakresie od 1.07.2024) za niezgodny z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji i **odmówił zastosowania przepisu ustawowego**; przedłużenie z Dz.U. 2024 poz. 854 nazwał pozostającym w „oczywistej sprzeczności” z art. 47 Karty Praw Podstawowych UE. Podobnie II OSK 2940/24 i II OSK 1087/25.

MSWiA przyznaje to na piśmie

Pismo do RPO, znak BMP.0790.3.7.2026(6), czerwiec 2026, verbatim:

„pomimo formalnego obowiązywania przepisu art. 100d [...] istnieje wysokie prawdopodobieństwo, że wojewódzki sąd administracyjny [...] w odniesieniu do okresu beczynności lub przewlekłości występujących po dniu 30 czerwca 2024 r., odmówi zastosowania tego przepisu i rozpozna skargę z jego pominięciem”

Linia NSA była znana od maja 2025 r., a mimo to ustawą z 23.01.2026 przedłużono przepis o kolejny rok. Pisemne przyznanie przyszło pięć miesięcy po tym przedłużeniu.

Linia WSA już podąży za NSA

III SAB/Gd 131/26 · II SAB/Wr 108/26 · II SAB/Gl 56/26 · III SAB/Łd 30/26 · II SAB/Po 78/26 (maj 2026).

Praktyczny skutek dla czekających: skarga na beczynność obejmująca okres po 30.06.2024 ma dziś realne szanse — wbrew temu, co sugeruje np. strona Śląskiego UW, wciąż cytująca wyrok z 2023 r. (III SAB/Gl 231/23), sprzed przełomowej linii NSA.

Jak to wygląda w oficjalnej statystyce sądowej

W 2025 r. do szesnastu wojewódzkich sądów administracyjnych wpłynęło **3 559 skarg** na beczynność w symbolu 6272 („Wizy, zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony, na osiedlenie się, wydalenie z terytorium RP”); **2 448 z nich — 68,8%** — trafiło do jednego sądu, WSA we Wrocławiu, a 898 czekało na rozpoznanie na koniec roku.

Załatwiono 3 579 skarg:

Sposób załatwienia	Liczba
uwzględniono	432
oddalono	1 032
odrzucono postanowieniem (bez badania zasadności)	1 873
załatwiono w inny sposób	242

Udział odrzuceń wzrósł do **52,3%** załatwień, wobec 32,5% w 2024 r. i 40,2% w 2023 r. Wszystkie 3 579 spraw rozpoznano na posiedzeniu niejawnym w trybie uproszczonym (art. 119 pkt 4 P.p.s.a.) — **w całym roku ani jedna nie trafiła na rozprawę**.

Wśród 1 464 spraw rozstrzygniętych wyrokiem uwzględniono 29,5% skarg (w 2024 r. 42,5%) — przy czym w pozostałych piętnastu sądach, po wyłączeniu Wrocławia, było to 45,5% wobec 46,3% rok wcześniej, czyli bez zmiany.

Cztery rzeczy, na których najczęściej przegrywa się skargę

Statystyka NSA podaje sposób załatwienia skargi, ale nie podaje przyczyn odrzuceń. Wskazówką jest społeczny zbiór 803 orzeczeń z CBOSA z lat 2025–2026, zebrany przez inicjatywę. **Próba niereprezentatywna** — 463 z 803 spraw pochodzi z jednego sądu, a 777 z 803 orzeczeń zapadło w 2026 r., więc wolno z niej czytać przyczyny, nie skuteczność skarg.

Zapadło w niej 314 rozstrzygnięć procesowych (jedna sprawa może mieć kilka przyczyn): nieuiszczony wpis — 151 · nieuzupełniony PESEL — 88 · brak lub niewykazanie ponaglenia — 69 · brak pełnomocnictwa — 47 · brak adresu — 33 · brak podpisu — 25 · cofnięcie skargi — 26.

Stąd cztery praktyczne wnioski:

1. **Najpierw ponaglenie, dopiero potem skarga.** Skarga wniesiona bez wcześniejszego ponaglenia albo tego samego dnia co ponaglenie jest odrzucana jako niedopuszczalna.
2. **Wpis sądowy 100 zł** trzeba uiszczyć po wezwaniu, inaczej sąd odrzuca skargę bez rozpoznania.
3. **Braki formalne uzupełnia się w 7 dni** od wezwania (PESEL, pełnomocnictwo, adres, podpis) — termin jest w praktyce nieprzywracalny.
4. **Jeśli urząd wyda decyzję w dniu wniesienia skargi**, sprawa staje się bezprzedmiotowa.

Trybunał Sprawiedliwości UE

Konstrukcję bada TSUE — sprawa **C-254/25** (pytanie WSA w Gliwicach). Rzecznik generalny w opinii z 16.04.2026 (ECLI:EU:C:2026:320) uznał takie przepisy za niedopuszczalne poza przypadkami siły wyższej. *To opinia, nie wyrok; wyroku jeszcze nie ma.*

Źródła: bip.brpo.gov.pl (pismo MSWiA BMP.0790.3.7.2026(6), PDF) · curia.europa.eu (C-254/25) · NSA, „Sprawozdanie statystyczne z ruchu i sposobu załatwienia spraw za rok 2025. Wojewódzkie Sądy Administracyjne”, Dział 2, arkusz „WSA SAB Symbole”, wiersz Lp. 214 (symbol 627) i Lp. 217 (symbol 6272); plik „7-skargi-na-bezczynnosc-i-przewleklosc-2025.xls”, nsa.gov.pl/dokumenty/statystyki-wsa (dostęp 17.08.2026).

Sprawozdanie obejmuje wyłącznie szesnaście WSA, czyli pierwszą instancję — rozstrzygnięć NSA w nim nie ma. Odsetki są przeliczeniem własnym; NSA nie publikuje żadnego z nich.

4. Państwo samo to przyznaje — dokument po dokumencie

Obietnica kontra przyznanie, ten sam podpis

9.02.2024 (odpowiedź na interpelację nr 794): przewlekłość „będzie stanowić jeden z tematów prac” rządowego Zespołu ds. Migracji.

2.10.2025, temu samemu posłowi (interpelacja nr 11787): Zespół „nie zajmował się w sposób szczegółowy kwestią przewlekłości postępowań”.

Rok i osiem miesięcy między obietnicą a przyznaniem. Od tamtej obietnicy średni czas w najwolniejszym dziś województwie urosł z **481 dni (2024) do 658**.

UdSC oficjalnie

Komunikat na gov.pl z 6.10.2025: wojewoda „nie będzie przekazywał do Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców ponaglenia składanych na beczynność lub na przewlekłe prowadzenie postępowań”.

NIK, kontrola P/23/069 (2024)

Odsetek ponagleń uznanych za uzasadnione spadł z **36,3% do 6,5% i wreszcie do zera** — przy czym NIK podkreśla, że spadek „nie wynikał z poprawy terminowości”. Nieprawidłowości w **60,1%** zbadanych spraw. Rekordowe postępowanie: **2,7 tys. dni** (Śląski UW).

NIK, kontrola I/24/002/LWR (2025, Dolnośląski UW)

Sądy zasądziły od tego jednego urzędu **12,2 mln zł** kosztów za przewlekłość (2022–2024) — **99,3% takich kosztów w całym kraju**. Ok. 7,8 tys. rezerwacji poza systemem kolejkowym, m.in. dla „klientów istotnych”.

Sądy administracyjne toną w skargach na milczenie urzędów

W 2025 r. do wojewódzkich sądów wpłynęło **13 793 skargi** na beczynność organów — o **41% więcej** niż rok wcześniej (9 792) i prawie co piąta sprawa w tych sądach (18,83% wpływu). We Wrocławiu to już **50,29% całego wpływu sądu**; w Warszawie 5 672 skargi. Dwa te sądy przyjmują 63,4% wszystkich takich skarg w Polsce.

Wcześniejsze lata: 7 998 skarg w 2023 r., 9 792 w 2024 r., przy spadku odsetka uwzględnionych z 40% do 33%.

Spraw cudzoziemskich wśród nich: **3 738 skarg, czyli 27,1%** wszystkich takich skarg w Polsce, wobec 3 381 rok wcześniej — plus 619 skarg na beczynność w sprawach zatrudniania cudzoziemców (symbol 6337). Sprawy cudzoziemskie to przy tym **jedna kategoria przedmiotowa spośród kilkudziesięciu**, obok budownictwa, podatków, pomocy społecznej i całej reszty.

Obciążenie ponosi całe sądownictwo, z którego korzysta też polski przedsiębiorca i podatnik.

Źródła: sejm.gov.pl (interpelacje 794 i 11787) · gov.pl/web/udsc · nik.gov.pl (P/23/069, I/24/002/LWR, wystąpienie

5. Dlaczego tak jest: etatów nie dano, pieniądze poszły w systemy

Napływ był nagły w 2022 r. Brak etatów przez cztery kolejne lata to już decyzja, a nie zaskoczenie.

Etaty

Ostatnie dedykowane wzmocnienia kadrowe: **200 etatów na cały kraj w 2020 r.** (dla urzędów wojewódzkich i UdSC; późniejsze pismo MSWiA podaje 170 dla samych UW) oraz **180 etatów** dla urzędów wojewódzkich w związku z ustawą z 17.12.2021. Od tego czasu — nic.

NIK: nowym urzędnikom oferowano **53-64% średniej krajowej**, a **41% naborów zakończyło się bez zatrudnienia kogokolwiek**.

Ustawa o obowiązkowym systemie MOS (druk nr 1630): 10-letnia tabela kosztów w OSR wypełniona samymi myślnikami; na prośby wojewodów o etaty rządowa tabela uwag odpowiada: „Uwaga nie została uwzględniona”.

Pieniądze były — tylko nie na ludzi

Pozycja	Kwota
Projekty „obsługi cudzoziemców” wojewodów, FAMI 2021-2027	165,5 mln zł
Centralne kontrakty IT UdSC (Pobyt, MOS) od 2020 r.	ok. 60 mln zł netto
Serwery pod tę infrastrukturę	19,4 mln zł
Sam moduł MOS (zamówienie z wolnej ręki)	1,17 mln zł

Przetarg na modernizację i utrzymanie całej infrastruktury: jedna procedura, osiem publikacji w TED, sześciokrotne przesuwanie terminu ofert — i brak rozstrzygnięcia.

Kwoty = wartości zakontraktowane z rejestrów publicznych TED i BZP oraz list FAMI, nie „wydatki” — tych państwo nie publikuje.

Ten sam urząd, dwie prędkości

Dokument potrzebny...	Średni czas
PRACODAWCY — zezwolenie na pracę	82 dni
CZŁOWIEKOWI — decyzja pobytowa	341 dni

Ta sama administracja, ten sam cudzoziemiec, ta sama teczka dokumentów. Czterokrotna różnica.

Państwo potrafi szybko, gdy chce: nadanie **846 tys. numerów PESEL UKR w pierwsze 28 dni** (z biometrią, średnio ~30 tys. dziennie); wiza krajowa u konsula — ustawowo 15 dni (art. 74a); rządowy projekt UD408 obiecuje wybranym 60 dni. Ta sama administracja — tylko inna wola polityczna.

Kontrargument: „nagły napływ po 2022 roku”

To wyjaśnienie nie tłumaczy już czwartego roku — i mówi to sam sąd. NSA w wyrokach z 13.06.2025 (II OSK 2940/24) i 16.02.2026 (II OSK 1087/25) uznał, że organy „powinny były dostosować swoje zasoby organizacyjne i kadrowe do zwiększonej liczby spraw” już przy wcześniejszym przedłużeniu, a kolejne przedłużenie „mogło nastąpić z naruszeniem zasady proporcjonalności”. Podobnie rzecznik generalny TSUE w opinii z 16.04.2026 w sprawie C-254/25.

Bezczynność ma policzalną cenę — tam, gdzie skargi działały

Dolnośląski UW zapłacił w latach 2022-2024 ponad **12 mln zł** zasądzonych kosztów za przewlekłość — 99,3% takich kosztów w kraju; pozostałe 15 urzędów łącznie **80 tys. zł**. Art. 100d sprowadza tę odpowiedzialność do zera.

Obciążenie ludźmi, nie procedurami

Od **189 wniosków pobytowych na pracownika** (Podkarpacki UW) do **500** (Łódzki UW) na koniec 2022 r.; Wielkopolski UW według własnych danych miał w 2022 r. **1325 spraw na pracownika**.

Wniosek: kolejki nie są siłą wyższą — są skutkiem decyzji budżetowych i kadrowych.

Źródła: odpowiedzi MSWiA dla RPO (XI.541.31.2021; pismo RPO do MSWiA z 27.09.2024) · NIK P/23/069 (s. 32) · druk sejmowy nr 1630 · gov.pl/web/dfe-mswia/projekty-fami-2021-2027 · TED, BZP · MRPiPS, „Informacja o zatrudnieniu cudzoziemców w Polsce do 31 grudnia 2025 r.” · wystąpienie RPO do MSWiA z 1.06.2026 (XI.541.22.2025.DB).

6. Banki — tarcza prawna dla czekających

Automatycznej blokady konta nie wymaga żadne prawo.

Ustawa AML (t.j. Dz.U. 2025 poz. 644) **ani razu nie używa słów „karta pobytu”** (sprawdzono w tekście jednolitym, stan na 16.08.2026) — wymaga weryfikacji tożsamości, a tę potwierdza ważny paszport (art. 36-37). Żaden przepis nie nakazuje blokady konta z powodu samego wygaśnięcia karty.

GIIF, Komunikat nr 73: odmowa lub zerwanie relacji nie może być „podyktowana jedynie faktem, że podmiot należy do grupy klientów o podwyższonym ryzyku”; wymagana indywidualna analiza.

UKNF, pismem do banków z 10.06.2025, przesądził, że tymczasowe zaświadczenie tożsamości cudzoziemca **jest dokumentem tożsamości**. Odmowami otwarcia rachunków zajmuje się RPO, a wątek blokad kont wyjaśnia UKNF (korespondencja ZPM.540.12.2026.MB).

Pobyt w trakcie oczekiwania jest **legalny z mocy ustawy** (art. 108 ust. 1 pkt 2 ustawy o cudzoziemcach; od 27.04.2026 zaświadczenie z kodem QR). Każdy konsument przebywający legalnie ma prawo do podstawowego rachunku płatniczego (art. 59ia ustawy o usługach płatniczych).

7. Granice: lata czekania to rozdzielone rodziny

Ważna karta pobytu z dokumentem podróży uprawnia do wielokrotnego przekraczania granicy bez wizen (art. 242 ustawy o cudzoziemcach) — czekający na decyzję takiego dokumentu nie ma. Zaświadczenie o złożeniu wniosku legalizuje pobyt **wyłącznie „na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej”** (art. 108) — nie daje prawa powrotu i nie jest honorowane w Schengen.

Skutek zależy od paszportu — i bywa całkowity

Dla obywateli państw objętych ruchem bezwizowym (m.in. Ukraina, Gruzja, Kolumbia — załącznik II rozporządzenia 2018/1806) wyjazd i powrót pozostają możliwe, choć w limicie 90 dni w każdym okresie 180 dni, co wyklucza dłuższe pobyty i komplikuje rozliczanie dni.

Dla obywateli państw z obowiązkiem wizowym — **Białorusi, Rosji, Indii i kilkudziesięciu innych (załącznik I)** — wyjazd oznacza brak możliwości powrotu do czasu uzyskania nowej wizen. Ruchu bezwizowego nie ma, a wizę krajową wydaje wyłącznie konsul, czyli placówka poza granicami Polski.

Praktycznie: dla tej grupy jest to zakaz opuszczania kraju na cały czas oczekiwania — nierzadko na dwa lata i dłużej.

Pętla bez wyjścia — krok po kroku

Dla obywatela państwa z obowiązkiem wizowym sytuacja domyka się sama:

1. **W trakcie postępowania** zaświadczenie legalizuje pobyt wyłącznie w Polsce (art. 108). Wyjazd oznacza, że powrót wymaga nowej wizen.
2. **Wizę krajową wydaje wyłącznie konsul** (art. 66 ust. 1), czyli placówka poza granicami Polski. Trzeba więc najpierw wyjechać, żeby móc wrócić.
3. **Po pozytywnej decyzji sytuacja się nie poprawia, tylko pogarsza.** Katalog celów wizowych z art. 60 ustawy o cudzoziemcach nie przewiduje celu „odbior karty pobytu”. Osoba, która ma już przyznane zezwolenie, nie ma podstawy prawnej, by wystąpić o wizę umożliwiającą powrót po odbiór dokumentu — a kartę odbiera się osobiście w urzędzie w Polsce.

Innymi słowy: **wyjazd w trakcie oczekiwania grozi utratą możliwości powrotu, a wydanie pozytywnej decyzji tej możliwości nie przywraca**. Nie jest to luka w przepisach, którą można obejść — jest to skutek zestawienia trzech obowiązujących norm.

Osobno: obywatele Białorusi nie mają ruchu bezwizowego, a jedyne placówki wydające polskie wizy krajowe znajdują się na terytorium Białorusi — czyli tam, gdzie dla części z nich sam przyjazd wiąże się z osobistym ryzykiem.

Teoretyczna „furtka” — nowa wiza — w praktyce jest zamknięta

Wizę krajową wydaje konsul (art. 66 ust. 1; nawet wyjątkowy tryb ministra SZ biegnie przez konsula — ust. 1b), czyli **trzeba najpierw wyjechać**. Katalog celów wizowych z art. 60 nie zna celu „odbior karty pobytu”.

Dla wielu grup droga wizowa nie istnieje wcale:

- obywatelom **Rosji** Polska od 2022 r. nie wydaje wiz turystycznych, a rozporządzenie MSWiA z 19.09.2022 (Dz.U. 2022 poz. 1963) zakazuje im wjazdu m.in. w celach turystycznych i biznesowych;
- mężczyźni 23–60 lat z **Ukrainy** po wjeździe do kraju objętego mobilizacją co do zasady nie wyjadą z niego ponownie (ułatwienie dla 18–22-latków od 28.08.2025 — postanowa Gabinetu Ministrów Ukrainy nr 1031);
- **Białorusini** — brak ruchu bezwizowego i konieczność osobistego stawienia się w placówce konsularnej (zob. wyżej).

Skutek: pogrzeb rodzica, chore dziecko za granicą, ślub siostry — przez lata poza zasięgiem.

To nie „niewygoda administracyjna”: wieloletnia niemożność odwiedzenia najbliższych to ingerencja w **prawo do życia prywatnego i rodzinnego** (art. 8 EKPC), której proporcjonalności nie uzasadniono w żadnym znanym nam dokumencie legislacyjnym — OSR kolejnych przedłużeń milczą na ten temat.

Posiadaczom Niebieskiej Karty UE nie działa też unijna mobilność (art. 20–21 dyrektywy 2021/1883) — wymaga ważnej karty.

8. Gospodarka i nauka: czekający to podatnicy i badacze

Termin ustawy to 60 dni, średnia — 341. To usługa opłacona i niewykonana; nie prosimy o pomoc.

Skala ekonomiczna

Uchodźcy z Ukrainy wytwarzają **2,7% polskiego PKB** i ok. **47 mld zł rocznych dochodów publicznych** z PIT, VAT, akcyzy, CIT, ZUS i NFZ (Deloitte/UNHCR, 10.06.2025).

ABSL i EY (5.05.2026): „dla wielu organizacji system migracyjny stał się dziś jednym z kluczowych ograniczeń rozwojowych”.

W czerwcu 2026 r. liczba osób pod ochroną czasową spadła w Polsce o **6 335**, podczas gdy w całej UE-27 wzrosła o 24 340;

spadek odnotowały tylko 4 z 31 państw (Eurostat, migr_asytspm). Część tego spadku to przejścia na kartę pobytu, część — wyjazdy z Polski; dokładnego rozkładu nikt nie publikuje, ale kierunek na tle całej UE mówi sam za siebie.

Podatki

Ludzie stojący w tych kolejkach płacą w Polsce podatki — te same, z których utrzymywany jest urząd, który nie dotrzymuje wobec nich terminów. Mieszkają tu legalnie, pracują, rozliczają PIT, płacą VAT i akcyzę, a za rozpatrzenie własnego wniosku płacą osobno — w procedurze dla obywateli Ukrainy **340 zł opłaty skarbowej i 100 zł za kartę, od każdej osoby, także od dziecka**.

BGK policzył, że w 2024 r. migranci z Ukrainy wpłacili do budżetu ok. **15,21 mld zł** danin przy ok. **2,8 mld zł** wypłat 800+, i stwierdził wprost: „migranci z Ukrainy wpłacają do polskiego budżetu więcej niż otrzymują w postaci świadczeń socjalnych” — ponad pięciokrotnie więcej (raport z 11.03.2025).

Składki ZUS płaci **857 100** obywateli Ukrainy, a emeryturę lub rentę pobiera z ZUS około **12 000** z nich (ZUS, XII.2025).

Rzeczniczka MSWiA Karolina Gałęcka, PAP, 8.08.2026: „Według danych ZUS, 95 proc. mężczyzn z Ukrainy, którzy są w wieku poborowym, pracuje legalnie w Polsce i normalnie płaci podatki”.

Nauka

Co trzeci doktorant instytutów Polskiej Akademii Nauk to cudzoziemiec — **38,1%** (449 z 1 178, RAD-on, 31.12.2025) wobec 13,9% średniej krajowej. Doktorant bez ważnej karty podróżuje co najwyżej w reżimie bezwizowym 90/180 dni — o ile jego obywatelstwo w ogóle nim objęto; dłuższe staże, kweryndy i unijna mobilność naukowa pozostają poza zasięgiem.

Państwo odcina własną naukę od świata.

9. Równość wobec prawa: paszport, województwo, pochodzenie

Paszport

Rządowy projekt **UD408** przewiduje decyzję w 60 dni z automatyczną zgodą w razie milczenia urzędu — ale **tylko dla obywateli państw, które wskaże rozporządzenie**; w uzasadnieniu jako przykłady wymieniono Australię, Japonię, Koreę Płd., USA i Wielką Brytanię. *To projekt, jeszcze nie prawo.*

Dla pozostałych: zawieszone terminy do 4.03.2027 i skargi, które ustawa każe oddalać. Różnicowanie tempa i gwarancji proceduralnych według obywatelstwa, wpisane wprost w przepisy, wymaga uzasadnienia — projekt żadnego nie podaje. Bez uzasadnienia jest to arbitralne nierówne traktowanie (art. 32 Konstytucji).

Ironia systemowa: prezydent podpisał już ustawę rozszerzającą milczące załatwienie na **17 rodzajów spraw** — od zaległości podatkowych po imprezy masowe (Dz.U. 2026 poz. 875, od 1.01.2027). Spraw cudzoziemców nie ma wśród nich; słowo „cudzoziemiec” nie pada w tej ustawie ani razu.

Województwo

Ta sama ustawa, ten sam wniosek — a średni czas **od 242 dni w małopolskim do 658 w śląskim**; kontakt z inspektorem prowadzącym możliwy w jednych urzędach, niemożliwy w innych. Konstytucja (art. 32) gwarantuje równe traktowanie przez władze publiczne, a KPA (art. 10) — czynny udział strony.

Kod pocztowy nie może decydować o prawach.

Poza specustawą, ale pod jej przepisem

Ustawa nazywa się „o pomocy obywatelom Ukrainy”, ale art. 100d zawiesza terminy wobec **wszystkich cudzoziemców** — także tych, których ta ustawa nie obejmuje żadnym innym przepisem.

Dotyczy to obywateli Ukrainy, którzy przyjechali przed 2022 r. albo mieszkają tu na zwykłym zezwoleniu bez PESEL UKR, a dokładnie tak samo obywatele Białorusi, Gruzji, Indii czy Kolumbii. Nie obejmuje ich legalność pobytu z mocy specustawy ani żaden program pomocowy; płacą podatki i składki na zasadach ogólnych — a czekają w tej samej kolejce, tylko bez żadnej poduszki.

Skala: obywatele Ukrainy stanowią 66,9% ubezpieczonych cudzoziemców (ZUS, III.2026). Pozostała jedna trzecia to osoby, wobec których państwo zastosowało przepis z ustawy o wojnie, która ich nie dotyczy, i z programu pomocowego, z którego nie skorzystały.

Ta grupa znika z debaty publicznej: nie jest „uchodźcami”, więc nikt o niej nie mówi, a przepis dotyka jej dokładnie tak samo.

Pochodzenie nie chroni nikogo

Art. 100d zamraża terminy także **osobom polskiego pochodzenia z Kartą Polaka** wnoszącym o pobyt stały (art. 195 ust. 1 pkt 9) — ludziom, którzy złożyli deklarację przynależności do Narodu Polskiego i wracają do kraju. Pierwotny termin dla pobytu stałego wynosił 3 miesiące (art. 210 ustawy z 2013 r.), dziś to 6 miesięcy — tyle że ten termin nie biegnie do 4.03.2027.

System nie odróżnia „swoich” od „obcych” — miele wszystkich.

10. Bezpieczeństwo: fakty zamiast strachów

Prawo nie przewiduje żadnej sankcji za pokojowy udział w legalnym zgromadzeniu.

Wolność pokojowych zgromadzeń przysługuje „każdemu” (art. 57 Konstytucji RP), nie tylko obywatelom (art. 37 ust. 1). Prawo o zgromadzeniach nie zna żadnej listy ani rejestracji uczestników — w zawiadomieniu są tylko dane organizatora i

przewodniczącego (art. 10).

Pokojuowy udział w legalnym zgromadzeniu nie jest wykroczeniem i nie figuruje wśród ustawowych przesłanek:

- odmowy uznania za obywatela polskiego (art. 31 ustawy o obywatelstwie);
- odmowy ani cofnięcia zezwolenia pobytowego (art. 100-101 ustawy o cudzoziemcach);
- zobowiązania do powrotu (art. 302 ustawy o cudzoziemcach).

Karalne są tylko własne czyny (art. 52 Kodeksu wykroczeń); klauzule bezpieczeństwa państwa dotyczą realnych zagrożeń — pokojowe korzystanie z wolności konstytucyjnej nim nie jest. NSA prawomocnie orzekł, że nawet wielokrotne mandaty drogowe nie wystarczają automatycznie do odmowy obywatelstwa (II OSK 81/24, 22.04.2026).

Uwaga: powyższe dotyczy uznania za obywatela polskiego, o którym rozstrzyga wojewoda i które podlega zaskarżeniu. Nadanie obywatelstwa przez Prezydenta jest prerogatywą bez ustawowych kryteriów, bez uzasadnienia i bez trybu odwoławczego — w tym trybie nie da się wskazać żadnej przesłanki, ani na korzyść, ani na niekorzyść.

„Szybciej” nie znaczy „mniej sprawdzania”

Konsultacje ze służbami (Strażą Graniczną, Policją, ABW) mają ustawowe terminy **30/60 dni** z fikcją spełnienia przy braku sprzeciwu (art. 109, art. 207 ustawy o cudzoziemcach), a oświadczenia o niekaralności są częścią wniosku w MOS.

To nie kontrole tworzą 658 dni — NIK wykazała beczynność urzędów 92-779 dni, w tym 15-448 dni zanim ktokolwiek wykonał pierwszą czynność.

Żądamy szybkich decyzji po sprawdzeniu, nie rezygnacji ze sprawdzania. Długa procedura nie chroni nikogo: przez cały czas jej trwania wnioskodawca i tak legalnie przebywa w kraju.

11. Uwaga — częste błędy w obiegu

Nie strzelajmy sobie w stopę.

„Decyzji jest dwa razy mniej” — nieprawda. Dane UdSC: pozytywnych decyzji o pobyt czasowy było 334 tys. (2023), 310 tys. (2024), 328 tys. (2025), a w samym I półroczu 2026 — 190,9 tys. (wszystkich decyzji pobytowych: 233,5 tys.) — rekordowe tempo. Spada tylko pobyt stały (-35% od 2023, ok. 3-4% wolumenu). **Prawdziwy problem: rekordowa liczba decyzji i mimo to 658 dni oczekiwania — system jest niewydolny strukturalnie, nie „leniwy”.**

Zgromadzenia: zawiadomienie w trybie zwykłym to 30-6 dni przed datą (art. 7 Prawa o zgromadzeniach), w uproszczonym — 30-2 dni (art. 22); „3 dni” to błąd. Organizatorem może być także cudzoziemiec; ustawa nie wymaga PESEL.

Analiza Amnesty „Permanentna tymczasowość” (04.08.2025) dotyczy dokumentów podróży Białorusinów, nie kart pobytu ogólnie; Andrzej Poczobut jej nie „poparł” — to Amnesty apeluje o jego uwolnienie.

„W Poznaniu, Łodzi i Kielcach problemów nie ma” — nieprawda: 339, 386 i 325 dni średnio.

Wojewodę powołuje Prezes Rady Ministrów (art. 6 ustawy o wojewodzie), nie Sejm; organem wyższego stopnia w sprawach pobytowych jest Szef UdSC (art. 22 ust. 2 ustawy o cudzoziemcach).

Słowniczek skrótów

ABSL	Związek Liderów Sektora Usług Biznesowych
ABW	Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego
AML	przeciwdziałanie praniu pieniędzy
BGK	Bank Gospodarstwa Krajowego
BZP	Biuletyn Zamówień Publicznych
CBOSA	Centralna Baza Orzeczeń Sądów Administracyjnych
Dz.U.	Dziennik Ustaw
EKPC	Europejska Konwencja Praw Człowieka
FAMI	Fundusz Azylu, Migracji i Integracji UE
GIIF	Generalny Inspektor Informacji Finansowej
KPA	Kodeks postępowania administracyjnego
KPP	Karta Praw Podstawowych UE
MOS	Moduł Obsługi Spraw
MSWiA	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
NIK	Najwyższa Izba Kontroli
NSA	Naczelny Sąd Administracyjny
OSR	ocena skutków regulacji
PAN	Polska Akademia Nauk
PKB	produkt krajowy brutto
RPO	Rzecznik Praw Obywatelskich
SG	Straż Graniczna
TED	Tenders Electronic Daily
TSUE	Trybunał Sprawiedliwości UE
UdSC	Urząd do Spraw Cudzoziemców
UKNF	Urząd Komisji Nadzoru Finansowego
UW	urząd wojewódzki
WSA	wojewódzki sąd administracyjny
ZUS	Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Jak samodzielnie sprawdzić te źródła

Bez umiejętności technicznych.

Odpowiedzi na interpelacje poselskie (nr 794, 11787, 12584, 18089): sejm.gov.pl/sejm10.nsf/interpelacja.xsp?typ=int&nr=18089 — wystarczy podmienić numer na końcu adresu; treść odpowiedzi jest w załączonym PDF.

Ustawy i nowelizacje (Dz.U.): dziennikustaw.gov.pl/DU/2026/203 — rok i pozycja z naszych przypisów. Adres api.sejm.gov.pl/eli/acts/DU/2025/337/text.pdf też otwiera się w przeglądarce jak zwykły PDF, mimo słowa „api”.

Wyroki sądów administracyjnych (np. II OSK 2921/24): orzeczenia.nsa.gov.pl/cbo/query — wpisać sygnaturę w wyszukiwarce.

Statystyki UdSC: gov.pl/web/udsc/zestawienia-roczne — pliki XLSX z liczbą decyzji per rok i województwo.

Pisma RPO i odpowiedzi ministerstw (np. XI.541.119.2025, BMP.0790.3.7.2026(6)): bip.brpo.gov.pl — wyszukiwarka po sygnaturze.

Kontrole NIK (P/23/069, I/24/002/LWR): nik.gov.pl — wyszukiwarka po numerze kontroli.

Dane Eurostatu: ec.europa.eu/eurostat/databrowser — kod zbioru `migr_asytpsm`.

Materiał zebrany społecznie wyłącznie ze źródeł publicznych: Dziennik Ustaw przez api.sejm.gov.pl, BIP, NIK, RPO, sądy administracyjne, TED/BZP, Eurostat, RAD-on, raporty branżowe. **Wolno kopiować, drukować i cytować bez pytania.**

Uzupełnieniem jest mediakit inicjatywy na glos-migranta.eu · czat społeczności: t.me/glosmigranta — m.in. wyliczenie ok. 392 tys. spraw ponad zdolność decyzyjną urzędów (2022–2025) z zestawień rocznych UdSC.

Wersja 3.3 z 18.08.2026. Zmiany: + cena bezczynności wg NIK (12,2 mln zł kosztów Dolnośląskiego UW wobec 80 tys. zł pozostałych 15 urzędów, kontrola I/24/002/LWR) oraz obciążenie kadrowe (189–500 wniosków na pracownika wg NIK P/23/069, 1325 spraw w Wielkopolskim UW za pismem RPO). W wersji 3.2: oficjalna statystyka NSA za 2025 zastąpiła społeczny zbiór 803 orzeczeń jako podstawa liczb o skuteczności skarg; wycofano liczbę 95,7%; dodano ramę podatkową. W 3.1: dane sądowe 2025 i blok praktyczny przed skargą. W 3: bunt sądów, para „obietnica-przyznanie”, pieniądze i benchmarki, granice/art. 8 EKPC, nauka, Karta Polaka, FAQ bezpieczeństwa, częste błędy o statystyce.